

Forfatter: Palladius, Peder

Titel: Udrag fra Peder Palladius' Danske Skrifter

Citation: Palladius, Peder: "Peder Palladius' Danske Skrifter", i Palladius, Peder: *Peder Palladius' Danske Skrifter*, udg. af Lis Jacobsen , H.H. Thiele, 1911-1926, s. 265. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-palladius05val-shoot-idm140381306178464/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Peder Palladius' Danske Skrifter

NOTER.

S. 245. Ortografien i dette Brev viser — ligesom i øvrigt Skriften — en saadan Overensstemmelse med Brevet fra 1538, at det med Sikkerhed kan formodes, at de to Breve er omtrent samtidige. Særlig maa det fremhæves, at disse to Breve i Mod-sætning til de senere Breve regelmæssigt har *ih* i Forlyd i *the*, *then*, *thennem* osv., at de har *dt* i Endelsen *-hedt* og lign. Ord (*ordt*, *raadt*). Ogsaa Indholdet bekræfter Brevenes Samtidighed; formodenlig er dog det udaterede Brev ældst. Pastor P. Severinsen, med hvem jeg har raadført mig, anser det for sandsynligt, at „then mand som thennem ther till raadher for sin sønderlig gyrighedz skyldt“ (L. 9 f.) er Hr. Mads, der omtales i Brevet fra 1538. Af dette ses det jo, at Hr. Mads skal høre Hans Tavsens „ther wdi byen“ c : i Roskilde, og da Brevet er skrevet til Forstanderen for Frue Kloster, er det rimeligst, at Hr. Mads var knyttet til dette Kloster. I saa Fald vilde det passe godt, at han for sin „gyrighedz skyldt“ raader „jomfrwerne och bondherne“ (L. 3) til at begære et Sogn for sig selv med deres egen Præst; „jomfrwerne“ maa være Frue Klosters Cisterciensernonnen, „bondherne“ enten Beboerne af Frue Kirkes Landsogn eller af andre Sogne ved forsvindende Kirker. — Ved Reformationen maatte Sogneforholdene i Roskilde fuldstændig omordnes, idet der var ikke mindre end 12 Sognekirker foruden Domkirken og Klosterkirkerne. At Frue Kirke som Klosterkirke tillige havde Sogn var ukorrekt for et Cistercienser Kloster, men den Slags Uregelmæssigheder fandtes. — Til Datering af Brevet og til Oplysning om Sogneforholdene i Frue Sogn kan iøv. henvises til et Kongebrev af c : 1539 (jfr. Kirkehist. Saml. 3 R. I. 220). Indholdet af dette Brev viser, at det er senere end vort Brev, der altsaa i hvert Fald er ældre end 1539, paa den anden Side er det ikke blot yngre end Palladius' Ansættelse (Sept. 1537), men maa ogsaa være yngre end Roskilde „ordinatz och skick“ (L. 15) fra Oct. 1537 (se Bugenhagens Briefwechsel S. 156). Rimeligvis stammer Brevet da fra Begyndelsen af 1538.

S. 247 L. 1. *ilde farer aff sted met sin hostru* c : mishandler sin Hustru; jfr. „at slaa riffue oc slide it fattig quindfolcks legom oc limmer“ (S. 249 L. 1).